

KONDA

Barometresi

TEMALAR

Ramazan Pratikleri
Haziran 2017

(Bu rapor abonelerimizle yaptığımız sözleşmelere uygun olarak yayınlanmıştır.)

KONDA
ARAŞTIRMA VE DANIŞMANLIK

İÇİNDEKİLER

1. YÖNETİCİ ÖZETİ.....	4
2. RAMAZAN PRATİKLERİ.....	5
2.1. Oruç Tutma ve Teravihe Gitme Sıklığı	5
3. ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ.....	9
3.1. Araştırmanın Genel Tanımı	9
3.2. Örneklem.....	9
4. TÜM CEVAP DAĞILIMLARI	11
4.1. Deneklerin Profili	11
4.2. Ramazan Pratikleri	16
5. TERİMLER SÖZLÜĞÜ.....	17
5.1. Terimlerin Kaynağı Olan Soru ve Veriler	18

1. YÖNETİCİ ÖZETİ

Bu rapora esas olan araştırma 3-4 Haziran 2017 tarihlerinde 28 ilin merkez dahil 99 ilçesine bağlı 147 mahalle ve köyünde 2549 kişiyle hanelerinde yüzyüze görüşülerek yapılmıştır.

RAMAZAN PRATİKLERİ: Oruç Tutma ve Teravihe Gitme Oranları

Sahası Ramazan ayına denk düşen bu araştırmada kişilerin oruç tutma ve teravih namazına gitme alışkanlıklarını da tespit etmeye çalıştık. Araştırma verilerine göre yüzde 75 oruç tutuyor, yüzde 31 de teravih namazına gidiyor. Kadınların da yüzde 30'a yakını teravih namazına katıldığını belirtiyor. Oruç tutma oranı, yaşlılarda, emeklilerde, düşük eğitimlilerde, kırsal alanlarda ve ev kadınlarında artış gösteriyor. Kendi hayat tarzını Dindar Muhafazakar olarak tarif edenlerin yüzde 90'ı oruç tutarken, bu oran Modern diyenlerde de yüzde 55 gibi yüksek oranda.

2. RAMAZAN PRATİKLERİ

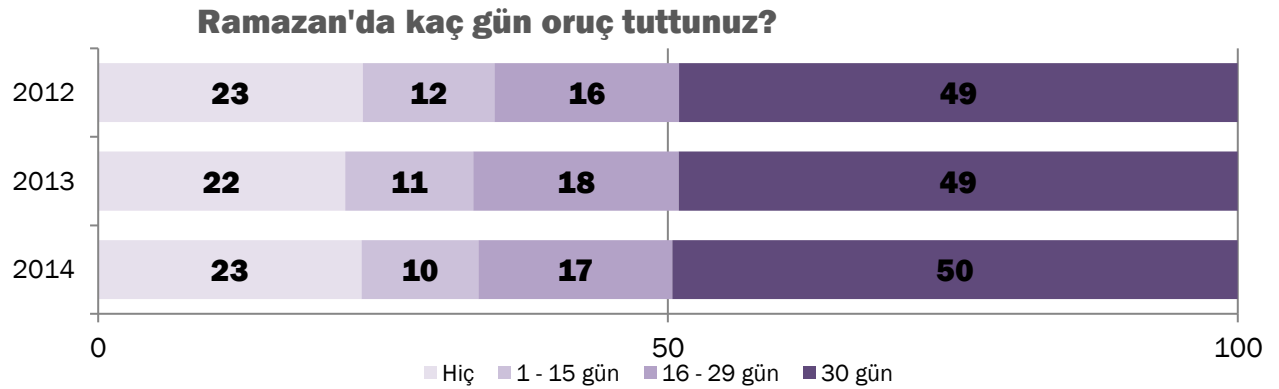
2.1. Oruç Tutma ve Teravihe Gitme Sıklığı

Bu ayki araştırmanın sahasını yaptığımız 3-4 Haziran 2017 tarihleri Hicri Takvim'e göre Ramazan ayı idi ve bu vesileyle görüştüğümüz kişilere oruç tutup tutmadıklarını ve Teravih namazı kılıp kılmadıklarını sorduk.

“Oruç tutuyor musunuz?” sorusuna görüştüğümüz kişilerin yüzde 76’sı “evet tutuyorum” yüzde 24’i de “hayır tutmuyorum” dedi. Farklı seçmenlerin ve demografik grupların oruç tutma pratikleri toplumun çeşitliliğini ortaya koyuyor.

Ramazanda oruç tutma oranı, en belirgin olarak, dindarlık seviyesi arttıkça, hayat tarzı muhafazakârlaştıkça, metropolden kıra gittikçe ve eğitim seviyesi geriledikçe artıyor. Kendini dindar veya sofu olarak tanımlayanların büyük çoğunluğu oruç tutarken, kendini “inançlı ama dinin gereklerini pek yerine getiremeyen biri” olarak, yani inançlı olarak tanımlayanların da yarısı oruç tutuyor. Ayrıca, kendini Modern olarak tanımlayanların yüzde 55’i oruç tuttuğunu belirtmiş. Oruç tutma oranının en yüksek olduğu seçmen grubu yüzde 88 ile Ak Partililer, en düşük olduğu seçmen grubu ise yüzde 45 ile CHP’lilerdir.

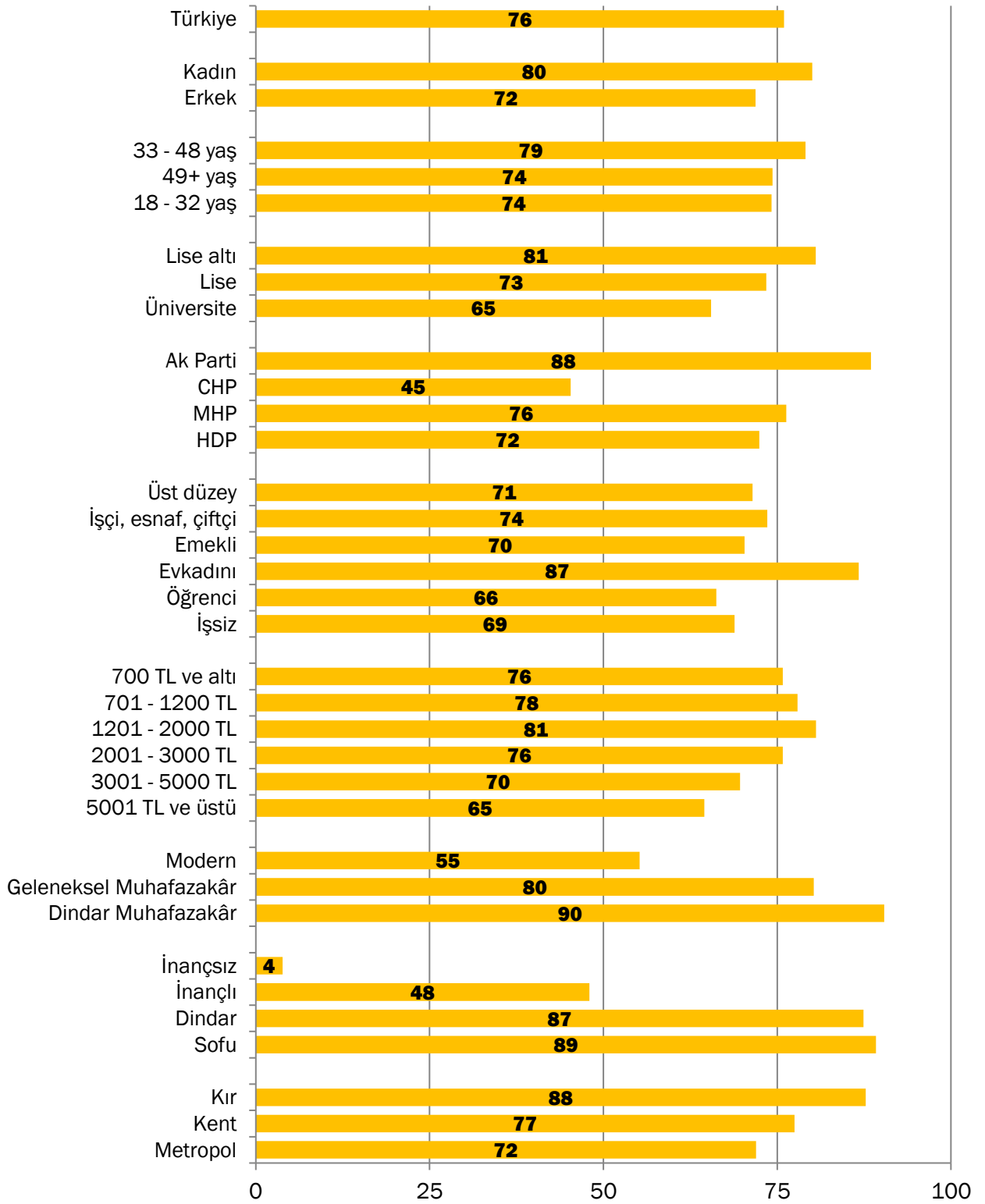
Diğer demografik özelliklere baktığımızda ise, kadınlar erkeklere göre daha çok oruç tutuyor. Ramazanda oruç tutma oranı 33-48 yaş aralığında daha yüksek. Çalışma gruplarına baktığımızda, yüzde 87 ile en fazla ev kadınları oruç tutuyor ve onları işçi, esnaf, çiftçi ve üst düzey çalışanlar takip ediyor. Yüksek gelirli grupların oruç tutma oranının diğer gelir gruplarına göre daha düşük olduğu görülüyor.

Bundan önceki yıllardaki Barometre araştırmalarında görüştüğümüz kişilere kaç gün oruç tuttıklarını sormuştuk ve yine yüzde 75’e yakın oranda kişi en az bir gün, yarısı ise her gün tuttuğunu söylemişti. Yıllar içerisinde oruç tutma oranlarında dikkate değer herhangi bir değişim olmadığı anlaşılıyor.

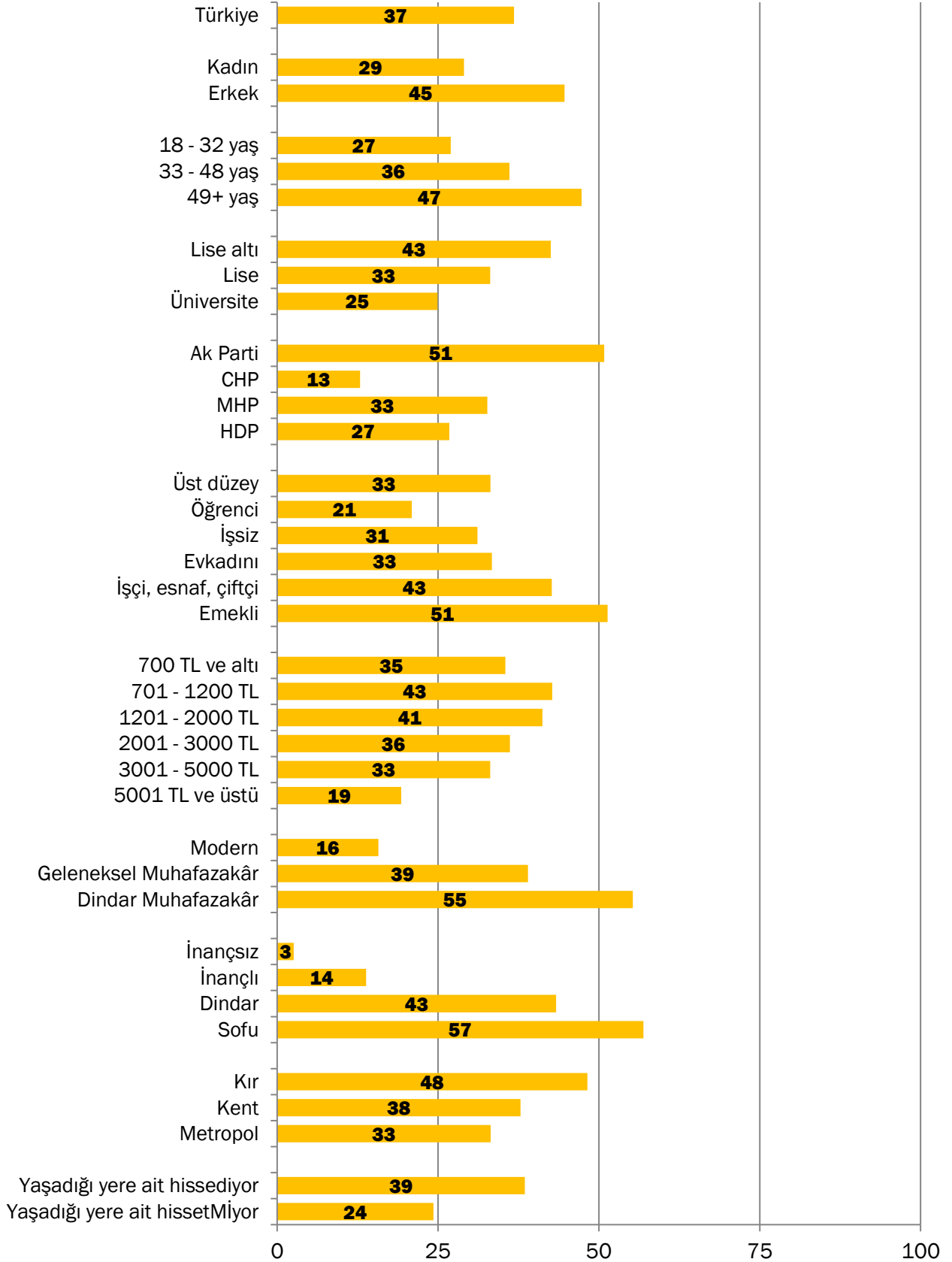

Ramazanda oruç tutma oranları

Teravih namazı için camiye gitme oranları

“Teravih namazı için camiye gidiyor musunuz?” sorusuna ise görüştüğümüz kişilerin yüzde 37’si “evet, gidiyorum”, yüzde 63’ü ise “hayır, gitmiyorum” cevabını verdi.

Beklenebileceği gibi, dindarlık seviyesi arttıkça teravihe gitme oranı artıyor. Teravih namazı kılmaya camiye giden erkeklerin oranı kadınlara göre daha fazla ve yaş ilerledikçe gidenlerin oranı artıyor. Emekli grubunda da bu oran yüksek. Eğitim durumuna baktığımızda lise altı eğitimi olan grupta teravih namazı için camiye gitme oranı daha yüksek. Teravih namazına gitme oranı yüzde 51 ile Ak Parti seçmenlerinde diğer seçmen gruplarına göre daha yüksek. Bu alışkanlığın tüm hayat tarzı gruplarında oruç tutmaya göre daha az olduğu görülmektedir. Buna rağmen Dindar Muhafazakâr tanımlı grubun teravih alışkanlığı diğer gruplara göre daha baskın.

Teravihe gitme oranının yerleşim yerleri arasında en yüksek kırdada olduğu görülüyor. Kırsal kesimde yaşayanlar arasında gidenlerle gitmeyenler arasında komşularla veya misafirle görüşme sıklığı arasında fark bulunmuyor. Ancak, metropolde teravihe gidenler aynı zamanda komşu veya misafirle daha sık görüşmeye de meyilli. Ayrıca yaşadığı yere ait hissedenler de teravihe gitmeye, ait hissetmeyenlere kıyasla daha meyilli.

3. ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ

3.1. Araştırmanın Genel Tanımı

Bu raporun dayanağı olan araştırmalar, KONDA Barometresi aboneleri için, KONDA Araştırma ve Danışmanlık A.Ş. tarafından gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın saha çalışması 3-4 Haziran 2017 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Bu rapor, Türkiye'deki 18 yaş üstü yetişkin nüfusun, saha çalışmasının yapıldığı günlerdeki siyasal eğilimlerini, tercihleri ve profillerini yansıtmaktadır.

Araştırma, Türkiye'nin 18 yaş üstü yetişkin nüfusunu temsil edecek deneklerin tercihlerindeki eğilim ve değişimleri belirlemek ve izlemek için tasarlanmış ve uygulanmıştır. Araştırmanın bulgularının hata payı, yüzde 95 güven aralığında +/- 1,7, yüzde 99 güven aralığında yüzde +/- 2,3'dür.

3.2. Örneklem

Örneklem, ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi) verilerine dayalı mahalle ve köylerin nüfus büyüklükleri ve eğitim seviyeleri verileri ile 1 Kasım 2015 Genel seçimlerinin mahalle ve köy sonuçları katmanlandırılarak hazırlanmıştır.

Yerleşim yerleri önce kırsal/kent/metropol olarak ayrıştırılmış ve 12 bölge esas alınarak örneklem tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında, 28 ilin merkez dahil 99 ilçesine bağlı 147 mahalle ve köyünde 2549 kişiyle hanelerinde yüzyüze görüşülmüştür.

Gidilen il	28
Gidilen ilçe	99
Gidilen mahalle/köy	147
Görüşülen denek	2549

Her bir mahallede gerçekleştirilen 18 anket için yaş ve cinsiyet kotası uygulanmıştır.

Yaş grubu	Kadın	Erkek
18-32 yaş	3 denek	3 denek
33-48 yaş	3 denek	3 denek
49 yaş ve üstü	3 denek	3 denek

	Düzey 1 (12 bölge)	Gidilen iller
1	İstanbul	İstanbul
2	Batı Marmara	Balıkesir, Tekirdağ
3	Ege	Denizli, İzmir, Kütahya, Uşak
4	Doğu Marmara	Bursa, Eskişehir
5	Batı Anadolu	Ankara, Konya
6	Akdeniz	Adana, Antalya, Hatay, Mersin
7	Orta Anadolu	Kayseri, Sivas
8	Batı Karadeniz	Samsun, Tokat
9	Doğu Karadeniz	Trabzon
10	Kuzeydoğu Anadolu	Erzincan, Erzurum
11	Ortadoğu Anadolu	Malatya, Van
12	Güneydoğu Anadolu	Diyarbakır, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin

Görüşülen deneklerin bölgelere ve yerleşim yerleri türüne göre dağılımı aşağıdaki tablodadır.

	Anketin yapıldığı bölge	Kır	Kent	Metropol	Toplam
1	İstanbul			19,9%	19,9%
2	Batı Marmara		3,5%	,7%	4,2%
3	Ege	2,1%	7,0%	5,6%	14,6%
4	Doğu Marmara	,7%	2,8%	5,6%	9,1%
5	Batı Anadolu	,6%	1,7%	7,2%	9,5%
6	Akdeniz	1,3%	5,5%	4,9%	11,8%
7	Orta Anadolu	,7%	2,5%	1,4%	4,6%
8	Batı Karadeniz	1,4%	3,5%	,7%	5,6%
9	Doğu Karadeniz	1,4%	2,1%		3,5%
10	Kuzeydoğu Anadolu	1,4%	1,0%		2,4%
11	Ortadoğu Anadolu	1,4%	2,8%	,7%	4,9%
12	Güneydoğu Anadolu	2,1%	3,5%	4,2%	9,8%
	Toplam	13,2%	35,8%	51,0%	100,0%

4. TÜM CEVAP DAĞILIMLARI

4.1. Deneklerin Profili

Cinsiyet	Yüzde
Kadın	50,3
Erkek	49,7
Toplam	100,0

Yaş	Yüzde
18 - 32 yaş	32,0
33 - 48 yaş	35,9
49+ yaş	32,0
Toplam	100,0

Eğitim durumu	Yüzde
Okuryazar değil	5,1
Diplomasız okur	2,2
İlkokul mezunu	21,3
İlköğretim / Ortaokul mezunu	25,1
Lise mezunu	28,8
Üniversite mezunu	16,1
Yüksek lisans / Doktora	1,5
Toplam	100,0

Hayat tarzı kümesi	Yüzde
Modern	28,7
Geleneksel Muhafazakâr	46,1
Dindar Muhafazakâr	25,3
Toplam	100,0

Medeni durum	Yüzde
Bekar	21,8
Sözlü/Nişanlı	1,0
Evli	71,5
Dul/Boşanmış	5,7
Toplam	100,0

Doğum yeri	Yüzde
İstanbul	8,4
Batı Marmara	4,0
Ege	11,8
Doğu Marmara	6,6
Batı Anadolu	8,2
Akdeniz	13,0
Orta Anadolu	7,0
Batı Karadeniz	7,7
Doğu Karadeniz	7,1
Kuzeydoğu Anadolu	4,8
Ortadoğu Anadolu	7,5
Güneydoğu Anadolu	12,6
Yurtdışı	1,5
Toplam	100,0

Baba doğum yeri	Yüzde
İstanbul	3,5
Batı Marmara	4,2
Ege	10,3
Doğu Marmara	5,6
Batı Anadolu	7,6
Akdeniz	12,7
Orta Anadolu	8,1
Batı Karadeniz	8,8
Doğu Karadeniz	8,5
Kuzeydoğu Anadolu	5,9
Ortadoğu Anadolu	8,3
Güneydoğu Anadolu	13,6
Yurtdışı	2,8
Toplam	100,0

Hane kişi sayısı	Yüzde
1 - 2 kişi	20,7
3 - 5 kişi	65,6
6 - 8 kişi	11,6
9 ve daha fazla kişi	2,1
Toplam	100,0

Oturulan evin tipi	Yüzde
Gecekondu/dış sivasız apartman	3,2
Müstakil, geleneksel ev	34,0
Apartman	57,2
Site içinde	4,6
Çok lüks bina, villa	,7
Toplu konut	,3
Toplam	100

Çalışma durumu	Yüzde
Devlet Memuru	5,9
Özel Sektör	6,7
İşçi	8,6
Esnaf	7,5
Tüccar/İşadamı	,8
Serbest meslek sahibi	1,5
Çiftçi, ziraatçı, hayvancı	2,2
Çalışıyor, diğer	4,9
Emekli	14,4
Ev kadını	31,8
Öğrenci	9,6
İşsiz	4,9
Çalışamaz halde	1,1
Toplam	100,0

Etnik köken	Yüzde
Türk	79,1
Kürt	14,0
Zaza	1,6
Arap	2,9
Diğer	2,4
Toplam	100,0

Dindarlık	Yüzde
İnançsız	3,3
İnançlı	22,6
Dindar	63,8
Sofu	10,2
Toplam	100,0

Örtünme durumu	Yüzde
Örtmüyor	30,4
Başörtüsü	45,2
Türban	10,6
Çarşaf, peçe	,6
Görüşülen kişi bekar erkek	13,2
Toplam	100,0

Din / mezhep	Yüzde
Sünni Müslüman	92,7
Alevi Müslüman	4,9
Diğer	2,4
Toplam	100,0

Ekonomik sınıflar	Yüzde
Alt gelir	19,5
Alt orta sınıf	29,7
Yeni orta sınıf	30,8
Üst gelir	20,1
Toplam	100,0

Bu hanenin malı olan arabanız var mı?	Yüzde
Var	50,7
Yok	49,3
Toplam	100,0

Haber seyrettiği TV kanalı	Yüzde
İzlemiyorum	4,4
Haberleri TV'den takip etmiyorum.	7,5
A Haber	6,2
ATV	15,9
CNN Türk	3,0
Fox TV	22,4
Haber Türk	1,7
Halk TV	1,8
Kanal 7	2,1
Kanal D	6,5
NTV	2,2
Show TV	4,9
Star TV	3,7
TRT	12,8
Ulusal Kanal	,5
Diğer kanallar	4,3
Toplam	100,0

Aylık hane geliri	Yüzde
700 TL ve altı	2,6
701 - 1200 TL	6,1
1201 - 2000 TL	41,3
2001 - 3000 TL	25,0
3001 - 5000 TL	18,8
5001 TL ve üstü	6,3
Toplam	100,0

4.2. Ramazan Pratikleri

Teravih namazı için camiye gidiyor musunuz?	Yüzde
Evet	36,3
Hayır	63,7
Toplam	100,0

Ramazanda oruç tutuyor musunuz?	Yüzde
Evet	75,4
Hayır	24,6
Toplam	100,0

5. TERİMLER SÖZLÜĞÜ

Barometre raporlarında yer alan tüm bulgular, araştırmaların saha çalışmalarında görüşülen kişilerle yüz yüze yapılan anketlerde sorulan sorulara dayandırılmaktadır. Bazı sorular ve cevap seçenekleri sonrasında kısaltılarak veya basitleştirilerek, raporda gündelik dilde kullanılan terimlerle ifade edilmektedir. Örneğin kendini ne kadar dindar gördüğüne dair soruya cevaben “İnançlı ama dinin gereklerini pek yerine getiremeyen biri” için, raporda kısaca “inançlı” ifadesi kullanılmaktadır. Bu bölüm hem Barometre raporunu eline ilk defa alanlar için, hem de terimlerle ilgili açıklamaya ihtiyaç duyanlar için hazırlanmıştır. İlk tabloda terimler ve açıklamaları, daha sonraki tablolarda bu terimlerin kaynağı olan soru ve cevap metinleri yer almaktadır.

	Açıklama
Alevi Müslüman:	Kendi din / mezhebini Alevi Müslüman olarak tanımlayan kişi
Alt orta sınıf:	Kişi başı geliri ortadaki yüzde 60'lık kesimde olan ama otomobili olmayan kesim
Alt sınıf:	Kişi başı geliri en düşük olan yüzde 20'lik kesim
Arap:	Kendi etnik kökenini Arap olan tanımlayan kişi
Başörtülü:	Kendisi veya erkeğe eşinin başörtüsü ile örtündüğünü belirten kişi
Çarşaf:	Kendisi veya erkeğe eşinin çarşafı ile örtündüğünü belirten kişi
Dindar:	Dinin gereklerini yerine getirmeye çalışan dindar biri
Dindar muhafazakâr:	Kendi hayat tarzını dindar muhafazakâr olarak tanımlayan kişi
Geleneksel muhafazakâr:	Kendi hayat tarzını geleneksel muhafazakâr olarak tanımlayan kişi
İnançlı:	İnançlı ama dinin gereklerini pek yerine getiremeyen biri
İnançsız:	Dinin gereklerine pek inanmayan biri
Kent:	Nüfusun 4000'in üstünde olan yerleşim yerleri (idari tanımdan farklıdır)
Kır:	Nüfusun 4000'in altında olan yerleşim yerleri (idari tanımdan farklıdır)
Kürt:	Kendi etnik kökenini Kürt olan tanımlayan kişi
Metropol:	Nüfusu en yüksek 15 şehrin bütünleşik şehir merkezi sınırlarındaki yerleşim yerleri (idari tanımdan farklıdır)
Modern:	Kendi hayat tarzını modern olarak tanımlayan kişi
Örtünmeyenler:	Kendisi veya erkeğe eşinin örtünmediğini belirten kişi
Sofu:	Dinin tüm gereklerini tam yerine getiren dindar biri
Sünni Müslüman:	Kendi din / mezhebini Sünni Müslüman olarak tanımlayan kişi
Türbanlı:	Kendisi veya erkeğe eşinin türbanla örtündüğünü belirten kişi
Türk:	Kendi etnik kökenini Türk olan tanımlayan kişi
Üst sınıf:	Kişi başı geliri en yüksek olan yüzde 20'lik kesim

Yeni orta sınıf:	Kişi başı geliri ortadaki yüzde 60'lık kesimde olan ve otomobili olan kesim
Zaza:	Kendi etnik kökenini Zaza olan tanımlayan kişi
Çoklu ilişkisellik/mütekabiliyet analizi (ÇMA) (Multiple Correspondence Analysis)	Nominal-kategorik veriler arasında bulunan ilişkilerin yapısını ve aralarındaki olası örüntüleri iki boyutlu bir düzlemde göstermeye yarayan bir veri analizi tekniğidir. Mütekabiliyet Analizinin (MA) ikiden fazla değişkenli, büyük veri setlerine uygulanması ihtiyacına karşılık verir. ÇMA, 60'lı yıllarda matematikçi ve dilbilimci Jean-Paul Benzécri'nin çalışmaları ile şekillenmiş, 80'lerde hakkındaki araştırmaların İngilizceye çevrilmeye başlanması ve Fransız sosyolog Pierre Bourdieu'nün makalelerinde bu yöneme yer vermesi ile bu alandaki çalışma ve yayınlar hızla artmıştır.

5.1. Terimlerin Kaynağı Olan Soru ve Veriler

Kendinizi, hayat tarzı bakımından aşağıda sayacağım üç gruptan hangisinde sayarsınız?
Modern
Geleneksel Muhafazakâr
Dindar Muhafazakâr
Eşiniz veya siz, sokağa çıkarken başınızı örtüyor musunuz? Nasıl örtüyorsunuz?
Örtünmüyor
Başörtüsü
Türban
Çarşaf
Bekâr erkek
Hepimiz Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıyız, ama değişik etnik kökenlerden olabiliriz; Siz kendinizi, kimliğinizi ne olarak biliyorsunuz veya hissediyorsunuz?
Türk
Kürt
Zaza
Arap
Diğer
Kendinizi ait hissettiğiniz dininiz ve mezhebiniz nedir?
Sünni Müslüman
Alevi Müslüman
Diğer

Dindarlık açısından kendinizi aşağıda okuyacaklarımdan hangisiyle tarif edersiniz?

Dinin gereklerine pek inanmayan biri

İnançlı ama dinin gereklerini pek yerine getiremeyen biri

Dinin gereklerini yerine getirmeye çalışan dindar biri

Dinin tüm gereklerini tam yerine getiren dindar biri

Yerleşim Kodu (Örneklemeden gelen veri)

Kır

Kent

Metropol

Ekonomik sınıflar (Hanedeki kişi sayısı, hane geliri ve otomobil sahipliği kullanılarak hesaplanıyor)

Alt sınıf

Alt orta sınıf

Yeni orta sınıf

Üst sınıf